{ } { }

Bakara Suresi 158 GİT

◀ **Bakara / 158** ▶

إِنَّ الصَّفَا وَالْمَرْوَةَ مِنْ شَعَٓائِرِ اللّٰهِۚ فَمَنْ حَجَّ الْبَيْتَ اَوِ اعْتَمَرَ فَلَا جُنَاحَ عَلَيْهِ اَنْ يَطَّوَّفَ بِهِمَاۜ وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْراًۙ فَاِنَّ اللّٰهَ شَاكِرٌ عَلٖيمٌ

Türkçe Transcript

İnne-**ss**afâ velmervete min şe'â-iri(A)llâh*(i)*[s] femen *h*acce-lbeyte evi-'temera felâ cunâ*h*a 'aleyhi en ye**tt**avvefe bihimâ[c] vemen te**t**avve'a ḣayran fe-inna(A)llâhe şâkirun 'alîm*(un)*

Abdulbaki Gölpınarlı Meali

Şüphe yok ki Safa ve Merve, Allah alametlerindendir. Artık kim hac veya umre etmek için Ka'be'yi tavaf edip Safa ve Merve arasında koşarsa suçsuzdur. Kim gönlünden koparak hayır işlerse şüphe yok ki Allah, ona mükafatta bulunur ve her şeyi de bilir.

> *Safâ, düz taş anlamına gelir. Toz toprak gibi başka bir madde ile karışmamış taşa da derler. Merve de yumuşak bir hale gelmiş katı taşa denir. Hac, lügatte, tekrarlamak niyetiyle bir şeyi kastetmektir. Şeriatta, malla ve bedenle yapılan bir ibadettir. Yol eminse ergenlik çağına gelen Müslüman, hasta değilse, ailesinin geçimi yerindeyse ve kendisi zenginse ömründe bir kere Mekke'de muayyen töreni yapmak zorundadır. Safâ ve Merve, Mekke civarında iki tepedir. Câhiliyye devrinde Safâ'da Üsâf, Merve'de Nâile denen iki put vardı. Müslümanlıktan önceki Hac töreninde Müşrikler Safâ ile Merve arasında sa'y yaparlarken, yani yedi kere gidip gelirlerken bu iki puta ellerini, yüzlerini sürerlerdi. Hac törenini, ekonomik bir zaruret olarak teşri eden ve sa'y geleneğini de bırakan Müslümanlık, Safâ ile Merve'den bu putları kaldırmıştır.*

Abdullah-Ahmet Akgül Meali

Şüphesiz, 'Safa' ile 'Merve' Allah'ın *(şiarından, ibadet nişanından)* **işaretlerindendir. Böylece kim** *(kutsal)* **Evi** *(Kâbe'yi)* **hacceder veya umre yaparsa, artık bu ikisini tavaf etmesinde kendisi için bir sakınca yoktur** *(mü'minlere izin ve emir verilmiştir)***. Artık kim de gönülden** *(ve nafile cinsinden, fazla)* **bir hayır yaparsa** *(karşılığını görecektir)***. Şüphesiz Allah, şükrün karşılığını Verendir, Bilendir.**

Abdullah Parlıyan Meali
O halde unutmayın, Allah'ın insanlığa sunduğu sembollerden biri de Safâ ile Merve'dir. Bu sebeple hac veya umre maksadıyla Kâbe'ye gelenlerin, bu ikisi arasında gidip gelmelerinde bir mahzur yoktur. Zira kişi gönlünden koparak iyiliği artırırsa bilsin ki Allah, şükre bol karşılık verendir ve herşeyi bilendir.

Ahmet Tekin Meali
Safâ ile Merve, Allah'ın emirlerini çağrıştıran, hac menâsiki ile ilgili sembol yerlerdendir. Kim hac ibadetini ifa etme, hayır ve bereket elde etme ümidiyle Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa, bunları sa'y etmesinde kendisine bir günah yoktur. Kim de gönlünden koparak nafile niyetiyle umre yaparsa, Allah şükrün karşılığını verir ve her şeyi bilir.

bk. Kur'ân-ı Kerim, 4/40.

Ahmet Varol Meali
Safa ile Merve, Allah'ın işaretlerindendir. Kim Ka'be'yi hacceder veya umre yaparsa bu ikisini tavaf etmesinde kendisi için sakınca yoktur. Kim gönülden iyilik yaparsa bilsin ki, Allah, iyiliklerin karşılığını veren ve her şeyi bilendir. [31]

158.Buhari ve Müslim`in rivayet ettiklerine göre Urve (r.a.) şöyle söylemiştir: "Ben Hz. Aişe (r.a.)`ye: "Yüce Allah: "Safa ile Merve, Allah`ın işaretlerindendir. Kim Ka`be`yi hacceder veya umre amacıyla buraya giderse bu ikisini tavaf etmesinde (ikisi arasında belli bir şekilde dolaşmasında) kendisi için sakınca yoktur" diye buyuruyor. Bundan: "Tavaf etmemesinde de bir sakınca yoktur" anlamı çıkar" dedim. Bunun üzerine Hz. Aişe (r.a.) şöyle söyledi: "Ey kızkardeşimin oğlu! Ne kadar fena bir söz söyledin. Eğer senin yorumladığın gibi olsaydı kişinin buraları tavaf etmesinde bir sakınca olmazdı. Ama bu ayeti kerimenin indiriliş sebebi şudur: Ensar Müslüman olmadan önce Menat putu için haykırışta bulunuyorlardı. Bunun için haykırışta bulunan bir kimse ise Safa ile Merve arasında tavaf etmekte sakınca görüyordu. (Müslüman olduktan sonra) Resulullah (a.s.)`a: "Ey Resulullah (a.s.)! Biz câhiliye döneminde Safa ile Merve arasında tavaf etmekte sakınca görüyorduk" dediler. Yüce Allah da bu ayeti kerimeyi indirdi."
Buhari`nin Asım bin Süleyman`dan rivayet ettiğine göre, Asım Enes bin Malik (r.a.)`e Safa ve Merve hakkında soru sormuş o da şöyle söylemiştir: "Biz bunların (yani bunların arasında sa`y yapmanın) cahiliye işlerinden olduğunu sanıyorduk. Bunun üzerine Yüce Allah bu âyeti kerimeyi indirdi.
Hakim`in Abdullah bin Abbas (r.a.)`tan rivayet ettiğine göre de cahiliye döneminde şeytanlar Safa ile Merve arasında tavaf yaparlardı. Onların bu arada putları vardı. İslâm gelince Müslümanlar: "Ey Resulullah (a.s.)! Biz Safa ile Merve arasında tavaf yapmayız çünkü bu cahiliye döneminde yaptığımız bir işti" dediler. Bunun üzerine bu ayeti kerime indirildi.

31.Safa ve Merve, Mekke`de Mescidi Haram`ın yakınında Zemzem suyunun arkasına kalan bölgede bulunan iki tepedir. Hac veya umre esnasında bu iki tepe arasında gidip gelmek vacib görülmüştür ki buna sa`y denilmektedir. Bu iki tepenin Allah`ın işaretlerinden addedilmesi, geçmişteki tevhid mücadelesi ile ilgili bir anlam taşıması ve ibadet yerlerinden olması dolayısıyladır.

Ali Bulaç Meali
Şüphesiz, 'Safa' ile 'Merve' Allah'ın işaretlerindendir. Böylece kim Evi (Ka'be'yi) hacceder veya umre yaparsa, artık bu ikisini tavaf etmesinde kendisi için bir sakınca yoktur. Kim de gönülden bir hayır yaparsa (karşılığını alır). Şüphesiz Allah, şükrün karşılığını verendir, bilendir.

Ali Fikri Yavuz Meali
Gerçekten, Safa ile Merve Allah'ın (emrettiği haccın) alâmetlerindendir. Bunun için, hac veya umre kasdiyle kim Kâbe'yi ziyaret ederse, yine Safa ile Merve'yi tavaf etmesinde bir günah yoktur. Her kim de (gönülden koparak vâcibden ziyade) bir hayır işlerse muhakkak Allah Şakirdir= mükâfatını verir. Alîmdir= her şeyi bilir.

Bahaeddin Sağlam Meali
Safa ve Merve, Allah'ı hatırlatan şeairlerdendir. Kim Kâbe'ye hacc niyet ederse veya umre yaparsa, Safa ve Merve'yi tavaf etmesinde bir günah yoktur. (Müşriklerin böyle tavaf etmesi, onları Allah'ın şeairi olmaktan çıkarmaz.) Kim hayır ve iyilik yaparsa, (bilsin ki) Allah, karşılık verendir ve çok iyi bilendir.(*)

(*) Bu ayetin bir önceki ayetlerle irtibat yönü şudur. Hacc ve Umre'nin, cihat ve diğer ibadetler gibi sabır istediğini, Kâbe ve Mekke'nin eski bir ibadet merkezi olduğunu, kıble olmaya layık olduğunu bildirmek içindir. Ehl-i kitap, kitaplarında Kâbe'nin bu durumuyla ilgili bilgileri bildikleri halde gizliyorlardı.

Bayraktar Bayraklı Meali
Şüphesiz, Safâ ile Merve Allah'ın nişanlarındandır. Her kim Beytullah'ı hac veya umre niyetiyle ziyaret ederse, onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa, şüphesiz ki, Allah onu kabul eder ve hakkıyla bilir.

Besim Atalay Meali (1965)
Safa ile Merve Allahtan belge, kim ki Kâbeye giderse, ya da umre yaparsa, bunlara tavafta bir günah yoktur, içinden gelerek kim bir iyilik eylerse, Allah onu bilir, karşılık verir

Cemal Külünkoğlu Meali
Şüphesiz, Safa ile Merve Allah'ın belirlediği sembollerdendir. Kim hac veya umre niyetiyle Kâbe'yi ziyaret ederse oraları tavaf etmesinde bir sakınca yoktur. Her kim (yapmakla yükümlü olmadığı halde) gönüllü olarak bir iyilik ve hayır yaparsa bilsin ki Allah, şükrün karşılığını verir ve o her şeyi bilir.

"Safa-Merve"; Mekke'de Kâbe'nin hemen yakınında bulunan, Hz. İbrahim'in Allah'ın buyruğu ile Hâcer ve İsmail'i terk ettiği tepelerin adıdır. Bugünkü zemzem kuyusunun bulunduğu noktada, susuzluktan bunalmış olan ve çocuğunun hayatından endişeye kapılan Hz. Hâcer; telaş ve heyecan içerisinde su bulmak maksadıyla iki tepe arasında koşup duruyor ve yardım için Allah'a yalvarıyordu. Sonunda Hz.

Hâcer, Allah'a güveni ve sabrı sayesinde hem kendisini hem de çocuğunu susuzluktan kurtaran bir su kaynağının (zemzem kuyusu diye bilinen suyun) keşfiyle mükâfatlandırıldı. Bu sebeple; Safâ ile Merve arasındaki gidiş ve geliş, insanın Allah'a büyük bir huşû ve acziyet itirafı içerisinde yönelmesi anlamını taşımaktadır. Hâcer validemizin bu ağır ve zor imtihanının ve Allah'a güveninin anısıyla Safâ ve Merve, İslam öncesi zamanlarda bile imanın ve sıkıntılara göğüs germenin sembolleri olarak görülmüştür.
Ayette esas üzerinde durulması gerekense; "Her kim (yapmakla yükümlü olmadığı halde) gönüllü olarak bir iyilik ve hayır yaparsa Allah şükrün karşılığını verir." cümlesidir. Burada bahse konu olan; iyi olmaktır, iyilik yapmaktır, yardım etmektir, paylaşmaktır ve yapılanı en iyi şekliyle yapmaktır. Yani hayırlı ve erdemli olabilmek için tabir caizse "katma değer" üretmektir, paylaşmasını ve infak etmesini bilmektir. Nitekim Bakara 2/177'de; "Gerçek erdemli kişi sevdiği maldan yakınlara, yetimlere, yoksullara, yolda kalmışlara, yardım isteyenlere ve özgürlüğünü kaybetmiş olanlara verendir." buyrulmaktadır.

Cemil Said (1924)
Safâ ve Merve [1] Allâh'ın şe'âirindendir hac iden ve Beyt-i Makdîs'i ziyâret idenler bu tepelere tavaf iderler ise günâh işlemiş olmazlar kendiliğinden hayır işleyenler mükâfâta nâil olacakdır zîrâ Allâh herşeyi bilür.

[1] Mekke civârında iki tepe

Diyanet İşleri Meali (Eski)
Şüphesiz Safa ile Merve Allah'ın nişanelerindendir. Kim Kabe'yi hacceder veya umre yaparsa, bu ikisini de tavaf etmesinde bir beis yoktur. Kim gönülden iyilik yaparsa, karşılığını görür. Doğrusu Allah şükrün karşılığını verendir ve bilendir.

Diyanet İşleri Meali (Yeni)
Şüphesiz Safa ile Merve, Allah'ın (dininin) nişanelerindendir. Onun için her kim hac ve umre niyetiyle Kâbe'yi ziyaret eder ve onları da tavaf ederse, bunda bir günah yoktur.[42] Her kim de gönlünden koparak bir hayır işlerse, şüphesiz Allah onu bilir, karşılığını verir.

Safa ile Merve, Kâbe'nin doğu tarafında bulunan iki tepenin adıdır. Bu iki tepe arasında usulünce gidip gelme demek olan "sa'y", Hz.İbrahim, eşi Hacer ve oğlu İsmail'e dayanan bir geleneğin ihyası olup, haccın ve umrenin vaciblerindendir. Cahiliye döneminde Safa ve Merve tepelerinde putlar bulunuyor ve müşrikler de bu tepeler arasında sa'y ediyorlardı. İslâm gelince mü'minler, bu eski müşrik uygulaması sebebiyle, Safa ve Merve arasında sa'y etmekten endişe etmişlerdi. Bu âyet onların endişesini gidermektedir.

Diyanet Vakfı Meali
Şüphe yok ki, Safa ile Merve Allah'ın koyduğu nişanlardandır. Her kim Beytullah'ı ziyaret eder veya umre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Her kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa şüphesiz Allah kabul eder ve (yapılanı) hakkıyla bilir.

Safa ile Merve, Kâbe'nin doğu tarafinda iki tepenin adıdır. Hâcer validemiz Hz. İsmail için su ararken bu iki tepe arasında yedi defa koşmuştur. Bugün hac ve umre için Beytullah'ı ziyaret ve tavaf edenler, aynı zamanda Safa ile Merve arasında sa'yederler. Âyette, iki tepe arasında sa'yetmekte (gelip gitmekte) günah yoktur, denilmiştir. Çünkü cahiliye devrinde her iki tepede de birer put vardı. Her ne kadar İslâm bu putları kaldırmışsa da bazı kimselerin içinde bir şüphe kaldı. İşte 158. âyetle bu şüphe tamamen giderilmiş oldu.

Edip Yüksel Meali
Safa ve Merve (tepeleri) ALLAH'ın işaretlerindendir. Hacc veya ziyaret (umre) için Ev'e varan birisi o ikisi arasında gidip gelebilir. Kim gönülden bir iyilik yaparsa, ALLAH teşekküre karşılık verendir, bilendir.

Elmalılı Hamdi Yazır Meali
Gerçekten Safâ ile Merve Allah'ın alâmetlerindendir. Onun için her kim hac veya umre niyetiyle Kâ'be'yi ziyaret ederse, bunları tavaf etmesinde ona bir günah yoktur. Her kim de gönlünden koparak bir hayır işlerse, şüphesiz Allah iyiliğin karşılığını verir, o her şeyi bilir.

Elmalılı Meali (Orijinal)
Hakikat, Safa ile Merve Allahın şeâirlerindendir onun için her kim hac veya ömre niyyetiyle Beyti ziyaret ederse tavafı bunlarla yapmasında ona bir günah yoktur Her kim de gönlünden koparak bir hayır işlerse şüphesiz Allah ecrile meşhur kılar âlimdir

---

Erhan Aktaş Meali
Kuşkusuz Safâ ile Merve Allah'ın belirlediği nişanelerdir.[1] Kim hacc ya da umre amacıyla Beyt'i ziyaret ederse, ikisini de tavaf etmesinde bir sakınca yoktur. Ve yine kim gönülden bir iyilik yaparsa; kuşkusuz, Allah Karşılık Veren'dir, Her Şeyi Bilen'dir.

1- İbadet mekânlarındandır.

Hasan Basri Çantay Meali
Şübhe yok ki «Safaa» ile «Merve» Allahın şeâirindendir. İşte kim o «Beyt» i (Kâ'beyi) hacc veya Umre (kasdı) ile ziyaret ederse bunları güzelce tavaf etmesinde üzerine bir beis yokdur. Kim gönlünden koparak (vâcib olmayan amellerden) bir hayır işlerse (mükâfatını görür). Çünkü Allah taatlerin ecrini veren, (her şey'i de) hakkıyle bilendir.

Hayrat Neşriyat Meali
Muhakkak ki Safâ ile Merve, Allah'ın (hac ve umre ibâdeti için ta'yîn ettiği)şeâirinden (alâmetlerinden)dir. Bu yüzden Kâ'be'yi hacceden veya umre yapan kimsenin, artık o ikisini tavâf etmesinde (ikisi arasında sa'y ederek, yürümesinde) üzerine bir günah yoktur. Kim de gönlünden koparak (fazladan) bir hayır

işlerse, o takdirde şübhesiz ki Allah, Şâkir (bütün iyiliklerinize fazlasıyla mükâfât veren)dir, Alîm (yaptığınız herşeyi bilen)dir.

İlyas Yorulmaz Meali
Safa ile Merve, Allah'ın işaretlerindendir. Hac ve umre için Beyt'e gelen kimse, Safa ile Merve arasını tavaf etmesinde (iki tepe arasına gidip gelmesinde) mahzur yoktur. Kim (tavafın) fazlasını yaparsa, Allah'ın şükrün karşılığını veren ve her şeyi bilen olduğunu unutmasın.

İsmayıl Hakkı Baltacıoğlu
Safa ile Merve Allah'ın belliklerindendir. Her kim Allah'ın Evi'ne yüz sürmek, ya da onu görmek için gidecek olursa, ikisini de dolanmasında günah yoktur. Herkim de kendiliğinden bir iyilik işleyecek olursa işte Allah onu tanıyıcıdır, onu bilicidir.

İsmail Hakkı İzmirli
Safa ile Merve [5] Allah/ın nişanlarındandır [6]. Beytullahı hac veya umre [7] edecek kimsenin onları tavaf etmesinde bir beis yoktur. Her kim hayır işlerse mükâfatını görür; çünkü Allah şâkirdir [8], hakkiyle âlimdir [9].

[5] Safa ile Merve Mekke'de birer tepenin ismidir. Kablel'islâm Safa'da «Esaf», Merve'de «Naile» namlarında birer put vardı. Bu iki tepe tavaf olunurdu. Mekke-i Mükerrem'e feth olunduktan sonra putlar kırılmakla Müslümanîar bu iki tepe arasında sâyetmede tereddüt etmişlerdi. Bunun üzerine bu Nazm-ı Kerim nâzil oldu.
[6] İbadât ve menasik-î hac için Cenab ı Hak tarafindan ikame olunan alâmetler, nişanlar, işaretlerdir. Yoksa cahiliye nişanlarından değildir.
[7] Hac, (ihram, vukuf, tavaf) fiillerinden umre de (ihram, tavaf sây, halk veya taksir) fiillerinden ibarettir. Hac vakt-i mahsusa tâbidir. Umre'nin vakti yoktur. Hac ile umre fiillerine menasik denir. İhram niyyet ve telbiyeden ibarettir; telbiye «Lebbeyke, Allahümme lebbeyke, ilâh...» demektir. Vukûf, arefe günü Arafat dağında durmaktır ki farz olan vakfe budur, tavaf; Beyt-i Mükerrem etrafında yedi defa dolaşmaktır. Sây, Safa ile Merve arasında yedi kere gidip gelmektir. Halk saçı traş etmek, taksir kırkmaktır,
[8] Yâni Cenabıhak hayırlı işlere sevap verir, ona mükâfat ihsan eder.
[9] Onların ta'atını bilir.

Kadri Çelik Meali
Şüphesiz Safa ile Merve Allah'ın şiarlarındandır (sembollerindendir). Kim Kâbe'yi hacceder veya umre yaparsa, bu ikisini de tavaf etmesinde bir sakınca yoktur. Kim gönülden isteyerek iyilik yaparsa, şüphesiz Allah da iyilikleri takdir edendir ve her şeyi bilendir.

Mahmut Kısa Meali
Kuşkusuz, Safâ ile Merve, Allah'ın emirlerine itâati simgeleyen kutsal **alâmetlerindendir. O hâlde, Hac veya Umre için Kâbe'yi ziyaret edenlerin, bunlar arasında sa'y etmesinin hiçbir sakıncası yoktur.** Bilakis bu, —farz olmamakla beraber— haccın önemli unsurlarındandır. Müşriklerin yanlış uygulamaları, sizi

yanıltarak bu ibâdetten alıkoymasın. **Zira her kim,** yapmakla yükümlü olmadığı hâlde, **fazladan bir iyilik yaparsa,** bunun mükâfâtını elbette görecektir. Çünkü **Allah,** bütün iyiliklerin **karşılığını verendir,** her şeyi en ince ayrıntısıyla **bilendir.** Allah'tan gelen hakîkati gizleyen sözde din âlimlerine gelince:

Mahmut Özdemir Meali
Safâ ve Merve, Allah'ın işaretlerindendir. Kim Beyt'i (Ev'i / Ka'be'yi) hacc ettiyse veya umre yaptıysa, bu ikisini tavaf etmesinde ona günah yoktur. Kim içten gelerek bir hayır işlediyse, gerçekten Allah, alîm şâkirdir.

Mehmet Çakır Meali
Safa ile Merve Allah'ın koşu için belirlediği iki noktadır. Hac ya da Umre maksadıyla Kabe'yi ziyaret edenlerin, buraları gezip dolaşmalarında yarar vardır... **Allah**, bir iyiliği gönülden yapanlara, erişilmez bilgi gücüyle anında teşekkür eder.

Mehmet Çoban Meali
Şüphesiz! Safa ile Merve Allah'ın nişanelerindendir. Onun için her kim hac ve umre niyetiyle Kâbe'yi ziyaret eder, etrafında dolaşarak dua ederse bunda bir günah yoktur. Her kim de gönlünden koparak hayır işlerse; şüphesiz Allah onu bilir, karşılığını verir.

Mehmet Okuyan Meali
Şüphesiz ki Safa ile Merve [*] Allah'ın sembollerindendir. Kim Ev'i (Kâbe'yi) hacceder veya umre yaparsa, o ikisini (Safa ve Merve'yi) tavaf etmesinde [*] kendisine herhangi bir vebal yoktur. Kim gönüllü olarak bir iyilik yaparsa, şüphesiz ki Allah şükre çok karşılık verendir, bilendir.

[Safa] ile [Merve], Mekke'de Kâbe'nin yakınında bulunan ve haccın uygulamalarından birisini oluşturan [sa'y] denen "dört gidiş ve üç dönüş"ten oluşan hareketlerin yapıldığı iki tepeciğin adıdır
Literatürde Safa ile Merve arası gidiş-gelişler için her ne kadar [sa'y] ifadesi kullanılıyor olsa da bu cümlede [yettavvefe] (tavaf etmek) fiili kullanılmaktadır. Anlaşılıyor ki Safa ile Merve arası gidiş-gelişler tavafı çağrıştırmaktadır.

Mehmet Türk Meali
Şüphesiz "Safa"[1] ve "Merve",[2] Allah'ın şiârlarındandır. Buna göre kim, Hacc için Kâbe'yi ziyaret eder veya Umre yaparsa,[3] bu ikisini tavaf etmesinde kendisi için bir sakınca yoktur. Kim de kendi gönlünden koparak hayırlı bir iş yaparsa[4] bilsin ki Allah, şükredenlerin mükâfatını veren ve her şeyi bilendir.

1 Safa: Kaygan taş, sert kaya demektir. Kâ-be'nin güney-doğusundaki küçük bir tepedir. Cahiliye döneminde Safa üzerinde "İsâf", Merve üzerinde de "Naile" adıyla birer put vardı ve cahiliye müşrikleri bunların arasında tavaf eder ve bunları mesh ederlerdi. İslâm gelip putları kırdıktan sonra Müslümanlar, Safa ile Merve arasında tavaftan çekindiler. Bunun üzerine bu âyet nazil oldu ki korkmayın bunda bir

günah yoktur, bilakis bunlar şeair-i ilâhiyye'dendir diye bu tavafa teşvik buyuruldu. Vücub ifade ettiği de hadîslerle beyan edildi ve tavafa Safa'dan başlamak vacib oldu. Hz. İbrahim, Allah'ın emriyle hacc yaparken, Safa-Merve tepeleri arasında tavaf etmiştir. Efendimiz de, Müslümanlara "Hacc'ı" öğretirken bu iki tepe arasında sa'y etmiş ve yanındakilere emretmiştir.
2 Merve: Mekke'de Kâbe'nin kuzey-doğu tarafında bulunan tepe. Parça taşlardan oluştuğu için Arapça "küçük ve yumuşakça taş, çakıl taşı" anlamında "Merve" adı verilmiştir. Bu ayette, bu tepenin, Safa tepesi ile birlikte Allahu Teâlâ'nın şeâirinden olduğu zikredilmektedir. Safa ile Merve arasında sa'y yapmak, hacc'ın menâsikindendir. Sahabe, Rasulullah (s.a.v) ile birlikte hac ibadetini ifa etmeye başladıklarında sa'y konusunda şüpheye düşüp: "Biz nasıl olur da burada sa'y yaparız. Biz putlara saygı göstermenin ve Allah'tan başka şeylere tapınmanın şirk olduğunu öğrendik. Bizim cahiliyye çağımızda burada yaptığımız, bu iki tepede bulunan putlara tapınmaktan başka bir şey değildi. İslâm geldiğinde, Allah'tan başkasına tapınmak yasaklanmıştır" dediler. Bunun üzerine Allahu Teâlâ, putlardan temizlenmiş olan bu yerde sa'y etmek hakkında bu ayet-i kerîme'yi nâzil etmiştir.
3 Umre: Hac gibi belirli bir zamana bağlı olmaksızın ibadet maksadıyla yapılan Kâbe ziyaretidir. Umre, Hanefî ve Malikî mezheplerine göre "sünnet-i müekkede", Şâfiî ve Hanbelî mezheplerine göre "farzdır." Hac sadece hac mevsiminde yapıldığı halde, umre her zaman yapılabilir. Ancak kurban bayramının arife günü ile bu bayramın dört gününde yapılması mekruhtur. Ramazanda yapılması ise daha çok sevaptır. Umre esas itibariyle, Kâbe'yi tavaf ve Safa ile Merve tepeleri arasında yedi defa sa'y yapmaktan ibarettir. Hacda olduğu gibi; Arafat'ta vakfe yapmak, Müzdelife'ye gitmek ve Mina'da cemeratı taşlamak umrede yoktur. Tavafın dört şavtı umrenin rüknüdür. Vakit dışında, hac için şart olan her şey, umre için de şarttır. Tavafın geri kalan üç şavtı, Safa ile Merve arasındaki sa'y ve bunun bitiminde tıraş olmak ya da saçları kısaltmak umrenin vacipleridir. Hac için ihrama giren kişinin, ihramda iken yapması yasak olan şeyler, umre için ihrama giren kişi için de yasaktır. İhramda iken bu yasaklardan birisini yapan kimseye, hac için ihramda iken gerekli olan cezalar uygulanır. Ayetin zahirine göre umre yapmak vacib veya farz da olabilir.
4 Âyetin (وَمَنْ تَطَوَّعَ خَيْرًا) bölümü, "Kim de bu hayırlı işi (umreyi) kendi gönlünden koparak (nafile olarak) yaparsa, bilsin ki Allah, şükredenlerin mükâfatını veren ve her şeyi bilendir." şeklinde de tercüme edilebilir ve buna göre de nafile umre'nin câiz olduğu anlaşılır. Umreye gidildiğinde birden fazla umre yapmakta bir sakınca yoktur ve bu sevaptır.

Muhammed Esed Meali

[O halde,] unutmayın, Safâ ve Merve, Allah tarafından konulmuş sembollerdendir; [126] böylece, hac veya umre için Mâbede gelen birinin bu ikisi arasında gidip gelmesinde bir mahzur yoktur: [127] Zira, eğer kişi, yapması gerekenden daha çok iyilik yaparsa bilsin ki Allah, şükre bol karşılık verendir, her şeyi bilendir. [128]

126 Lafzen, "Allah'ın sembolleridir". Mekke'de, Kâbe'nin hemen yakınında bulunan Safâ ve Merve adındaki iki alçak kayalık tepe arasındaki sahanın, Hz. İbrahim'in Allah'ın buyruğu ile Hâcer'i ve bebek yaştaki oğlu Hz. İsmail'i çölde terkettiği (bkz. yukarıdaki 102. not) ve anne Hâcer'in bundan dolayı acı ve ızdırap çektiği mekan olduğu rivayet edilir. Susuzluktan kıvranan ve çocuğunun hayatından endişeye kapılan Hâcer, iki kaya arasında koşup duruyor ve yardım için Allah'a yalvarıyordu. Sonunda Hâcer'in Allah'a güveni ve sabrı,

hem kendisini hem de çocuğunu susuzluktan ölmekten kurtaran bir su kaynağının -bugüne kadar gelen ve Zemzem Kuyusu diye bilinen suyun- keşfiyle mükafatlandırıldı. Hâcer'in bu şiddetli imtihanının ve Allah'a güveninin anısıyla Safâ ve Merve, İslam öncesi zamanlarda bile imanın ve sıkıntılara göğüs germenin sembolleri olarak görülmeye başlandı: ve bu özellik, Safâ ile Merve'nin neden sabır ve Allah'a güven erdemlerini konu alan ayetler içinde zikredildiğini de açıklamaktadır (Râzî).

127 Hâcer'in Safâ ile Merve arasında endişe içinde koşuşturmasının anısına hacıların da bu iki tepecik arasında hızlı adımlarla yedi defa gidip gelmeleri istenir. İslam öncesi dönemlerde bazı putların orada dikilmiş olmasından dolayı, bazı ilk Müslümanlar, putperestliği andıran bu dinî vecîbeyi ifada isteksiz davrandılar (Râzî, İbni 'Abbâs'dan naklen). Yukarıdaki ayet, bu sembolik anma eyleminin müşrik Kureyşlilerin putperestliğinden daha eski olduğuna işaret etmek suretiyle Müslümanları bu konuda rahatlatmayı amaçlamıştır.

128 "Kişi yapması gerekenden daha çok iyilik yaparsa" ibaresinin "...bir mahzur yoktur" (yahut lafzî anlamıyla, "...ona bir günah yüklenmez") cümlesi ile birlikte zikredilmesinden, bazı büyük İslam alimleri -mesela İmâm Ebû Hanîfe- Safâ ile Merve arasında yürümenin haccın farzlarından biri olmadığı, belki emredilenin üstünde bir faziletli davranış olduğu sonucunu çıkarmışlardır (bkz. Zemahşerî ve Râzî). Bununla birlikte çoğu alim, onun haccın zorunlu bir rüknü olduğu görüşünü benimsemektedirler.

Mustafa Çavdar Meali

Safa ve Merve, Allah'ın sembollerindendir. Artık kim Kâbe'yi hacceder yahut umre yaparsa her ikisini tavaf etmesinde bir sakınca yoktur. Zira eğer kişi, yapması gerekenden daha çok iyilik yaparsa bilsin ki Allah, şükre bol karşılık verendir ve her şeyi bilendir. 2/196, 22/25...39

Mustafa İslamoğlu Meali

"Hiç kuşkusuz Safa ile Merve Allah'ın sembollerindendir.[310] Kim hac ya da umre amacıyla Kâbe'yi ziyaret ederse,[311] o ikisi arasında sa'y etmesinde herhangi bir mahzur yoktur.[312] Eğer biri kalkar da emredilenin ötesinde hayır işlerse, iyi bilsin ki Allah yaptığının karşılığını bol bol verendir, (insan için iyi olanı) tarifsiz bir biçimde bilendir.[313]

[310] "Allah'ın sembolleri": Burada "sembol" anlamı verdiğimiz şe'âir (t. şa'îra), aslen kurbanlık hayvanların boyunlarına demirle vurulan işarete denilir. Din de, dil gibi "sembolik" değil ama bir semboller sistemidir. Semboller birer atıftırlar. Her sembolün mutlaka sembolize ettiği bir hakikat vardır. Sembol zarf, sembolün sembolize ettiği gerçek ise mazruf, yani mektuptur. Zarf önemini içinde taşıdığı mazruftan alır. Mektubu olmayan bir zarf, ruhu olmayan bir ceset gibidir. Semboller de öyle. Sembollerin sembolize ettiği hakikatler, cesede nazaran ruh mesabesindedirler. Hac ibadeti de baştan sona sembollerle dolu bir ibadettir. Bu sembollerden biri de sa'y adı verilen Safa ile Merve tepecikleri arasını yedi kez katediştir. [311] Hacc kelime olarak "müracaat merkezi, herkesin başvurduğu odak, tekrar tekrar kendisine gelinen şey" demektir. "Delil, belge, referans ve kaynak" anlamına gelen huccet de aynı kökten gelir. Haccın belirli zaman ve mekânı, umrenin sadece belirli mekânı vardır. [312] Sa'y bu âyet delil gösterilerek İslâm fıkıh ekollerinin çoğunluğunca haccın farzları arasında sayılmıştır. Bazı fakihler âyetteki "o ikisi arasında sa'y etmesinde bir mahzur yoktur" ibaresinden yola çıkarak sa'yi

haccın farzlarından biri olarak görmemişler, hatta nafile olduğu sonucuna varanlar dahi olmuştur. Ne ki âyetteki "mahzur yoktur" (la cunâha 'aleykum) ifadesinin, cahiliyye döneminde Safa ile Merve'ye put yerleştirildiği için sa'yetmek konusunda ihtiyatlı davranan kimi mü'minlerin gönlünden bu yersiz duyguyu silmek maksadını taşıdığı açıktır. Hz. Âişe'nin açıklaması da bu yöndedir (Kurtubî). [313] Burada kastedilen, farz olan haccın dışındaki umreler ve nafile haclardır.

Ömer Nasuhi Bilmen Meali

Şüphe yok ki Safâ ile Merve Allah Teâlâ'nın şeairinden (Merasim-i diniyesinden)' dir. Artık her kim hac veya umre niyetiyle Beytullah'ı ziyaret ederse tavafı bu ikisiyle beraber yapmasında kendisi için hiçbir günah yoktur. Ve her kim bir hayrı tatavvu'an yaparsa şüphe yok ki Allah Teâlâ şâkirdir, alîmdir.

Suat Yıldırım Meali

Safa ile Merve Allah'ın belirlediği nişanelerdendir. Kim hac veya umre niyetiyle Kâbe'yi ziyaret ederse oraları tavaf etmesinde bir beis yoktur. Her kim de, farz olmadığı halde gönlünden koparak bir hayır işlerse, mükâfatını görür. Zira Allah şükrün karşılığını verir. O, az amele çok mükâfat veren ve her şeyi bilendir. [4, 40]

Müşrikler de Safa ile Merve arasında sa'y ederlerdi. Müşriklerin bunu yapmaları, bu iki tepeyi Allah'ın şeâiri olmaktan çıkarmaz.

Süleyman Ateş Meali

Safa ile Merve Allah'ın nişanlarındandır. Kim Ev'i hacceder, ya da ömre yaparsa onları tavaf etmesinde kendisine bir günah yoktur. Kim kendiliğinden bir iyilik yaparsa bilsin ki, Allah karşılığını verir, (yaptığını) bilir.

Ka'be'yi

Süleyman Tevfik (1927)

"Safâ" ve "Merve" [1] Allâh'ın şe'âirindendir (menâsik-i hacdandır) Beyti hac iden ve yâhud 'umre (ziyâret) iyleyen kimse içün Safâ ve Merve'yi tavaf (aralarında sa'y) itmekde günâh yokdur. Kendiliğinden bir hayrı işleyen kimseye (Cenab-ı Hak mükâfât ider). Çünki Allâh her şeyi bilir ve şâkirdir (eyiliğe iyilik ile mukâbele iyler) [2]

[1] "Safâ" ile "Merve" Mekke kurbunda iki tepe olub huccâc bunlar arasında sa'y iderler. Bu sa'y menâsik-i hacdandır. Zamân-ı câhiliyetde bunların üzerlerinde "Âsaf" ve "Nâile" nâmlarında iki put vardı ve halk sa'yde bu putları mesh iderlerdi. İslâm dîni zuhûrundan sonra halk, sa'yi câhiliyet işlerinden sayarak bundan çekinmeğe başladıklarından bu âyet-i kerîme nâzil oldı ve sa'yin menâsik-i hacdan olduğı bildirildi. [2] Ba'zılar sa'y sünnetdir huccâc bunda muhayyerdir isterse yapar didiler. Ba'zıları da bu emir cevâz olub vücûba delâlet ider binâen'aleyh vâcib oldığından terk iden kurbân keserek borcunı öder didiler. Ve ba'zıları dahî farzdır ve sa'y lâbüddür didiler. İmam Ebû Hanîfe vücûbuna ve İmâm Şâfi' farz oldığına kâil olduklarından sünnetdir kavli za'ifdir.

Süleymaniye Vakfı Meali
Safâ ile Merve Allah’a kulluğun simgelerindendir. Kim hac veya umre niyetiyle Kâbe’yi tavaf ederse, o ikisini sa’y etmesinde bir günah yoktur.[*] Kim bir iyiliği içinden gelerek yaparsa bilsin ki, her şeyi bilen ve yapılan iyiliğin tam karşılığını veren Allah’tır.

[*] Cahiliye Arapları Safa ile Merve tepelerine İsaf ve Naile adında iki put koymuştu. Müslümanlar bu yüzden sa'y'i terk ettiler. Bu âyet sa'yin o putlardan dolayı yapılmadığını bildirmektedir. "Haccı ve umreyi Allah için tamamlayın" (Bakara 2/196) emri de say'i terk etmenin, bu iki ibadet için eksiklik olduğunu, mutlaka yapılması gerektiğini bildirmiştir.

Şaban Piriş Meali
Safa ve Merve, Allah'ın alametlerindendir. Bundan dolayı kim Kabe'yi hacceder yahut umre yaparsa her ikisini tavaf etmesinde bir sakınca yoktur. Kim gönlünden koparak bir hayır işlemek isterse... Çünkü Allah, mükafat veren ve her şeyi bilendir.

Ümit Şimşek Meali
Safâ ile Merve, Allah'ın nişanlarındandır. Kâbe'yi ziyaret eden yahut umre yapan için, onları tavaf etmekte bir sakınca yoktur. (69) Kim fazladan bir hayır işlerse, Allah onu bilir ve ödüllendirir.

(69) Hz. Hâcer, oğlu İsmail için su ararken telâşla Safâ ve Merve tepeleri arasında gidip gelmişti. Mekke’nin fethinden önceki dönemde bu tepelerde birer put dikili olduğu için, Müslümanlar, bu iki tepe arasında sa’y yapmakta tereddütlü davranıyorlardı. Âyet, esas itibarıyla bu iki tepenin birer İslâm simgesi olduğunu vurgulayarak bu tereddütleri gidermektedir.

Yaşar Nuri Öztürk Meali
Safa ile Merve Allah'ın belliklerindendir. O evi hac veya umre ile ziyaret edenin onları tavaf etmesinde kendisi için bir sakınca yoktur. Kim içinden gelerek bir hayır işlerse Allah Şâkir'dir, teşekkür eder, Alîm'dir, en iyi biçimde bilir.

Eski Anadolu Türkçesi
bayıḳ [12b] śafa daḫı merve, Tañrı nişānlarındandur. pes her kim ḳaśd eyleye ev’e yā ziyāret eyleye; yazıḳ yoḳdur anuñ üzere kim ṭavāf eyleye ol ikiye. daḫı her kim, farįża degül iken işlersin ḫayrı, bayıḳ Tañrı sıpās dutıcıdur bilicidür.

Satır Altı Meal (1534)
Taḥḳīḳ Ṣafā-y-ıla Merve Tañrı Taʿālā dīni ʿalāmetlerindendür. Pes her kimki ḥac eylese Tañrı evine yā ʿumr[e] eylese, yazuḳ yoḳdur anuñ üstine ṭavāfeylemekde ol ikisi. Daḫı ḫayr teṭavvuʿ eylese, pes Tañrı Taʿālā ʿamel-leri ḳabūl idicidür, her nesneyi bilicidür.

Bunyadov-Memmedeliyev

(Ey mö'minlər!) Həqiqətən, Səfa və Mərvə Allahın əlamətlərindəndir (ibadət nişanələrindəndir). Evi (Kə'bəni) həcc və ya ümrə yolu ilə (qaydası ilə) ziyarət edən şəxsin bunları təvaf etməsində (ətrafına dolanmasında) heç bir günah yoxdur. Hər kəs (vacibdən əlavə) könüllü olaraq yaxşı bir iş görərsə, Allah (onun etdiyi yaxşı işdən) razı qalandır (əvəzini verəndir), (onu) biləndir.

M. Pickthall (English)
Lo! (the mountains) Al-Safa and Al-Marwah are among the indications of Allah. It is therefore no sin for him who is on pilgrimage to the House (of God) or visiteth it, to go around them (as the pagan custom is). And he who doeth good of his own accord (for him), Lo! Allah is Responsive, Aware.

Yusuf Ali (English)
Behold! Safa and Marwa are among the Symbols(160) of Allah. So if those who visit the House(161) in the Season or at other times, should compass them round, it is no sin in them. And if any one obeyeth his own impulse to good(162),- be sure that Allah is He Who recogniseth and knoweth.

> *160 The virtue of patient perseverance in faith leads to the mention of two symbolic monuments of that virtue. These are the two little hills of Safa and Marwah now absorbed in the city of Makkah , and close to the well of Zamzam.*
>
> *Here, according to tradition, the lady Hajar, mother of the infant Isma'il, prayed for water in the parched desert, and in her eager quest round these hills, she found her prayer answered and saw the Zamzam spring. Unfortunately the Pagan Arabs had placed a male and a female idol here, and their gross and superstitious rites caused offense to the early Muslims. They felt some hesitation in going round these places during the Pilgrimage. As a matter of fact they should have known that the Ka'bah (the House of Allah) had been itself defiled with idols, and was sanctified again by the purity of Muhammad's life and teaching. The lesson is that the most sacred things may be turned to the basest uses; that we are not therefore necessarily to ban a thing misused; that if our intentions and life are pure, Allah will recognise them even if the world cast stones at us because of some evil associations which they join with what we do, or with the people we associate with, or with the places which claim our reverence.*
>
> *161 The House = the Sacred Mosque, the Ka'bah. The Season of regular Hajj culminates in the visit to Arafat on the ninth day of the month of Dhual Hijj ah, followed by the circumambulation of Ka'bah. A visit to the Sacred Mosque and the performance of the rites of pilgrimage at any other time is called an 'Umrah.*
>
> *The symbolic rites are the same in either case, except that the 'Arafat rites are omitted in the 'Umrah. The Safa and Marwah are included among the Monuments, as pointing to one of the highest of Muslim virtues. (Cf. 5:2).*
>
> *162 The impulse should be to Good; if once we are sure of this, we must obey it without hesitation, whatever people may say.*
